

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ

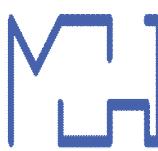
ДЕРЖАВНО-НАУКОВА УСТАНОВА
“ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЇ, БЕЗПЕКИ І ПРАВА НАПРН УКРАЇНИ”

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “ФЕМІДА”

ЦЕНТР ПРАВОВОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПРАВ І БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЦЕНТР З ПРАВ ЛЮДИНИ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

СІМНАДЦЯТІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ

Правничо-політичні цінності як фактор демократичного розвитку України

Матеріали міжнародної наукової онлайн-конференції

24-25 листопада 2022 р.

київ

Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова

2023

*Дружується за рішенням Вченого ради
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 4 від 30 березня 2023 року)*

Редакційна колегія:

- Андрушенко В. П.** ректор НПУ імені М. П. Драгоманова, академік НАН України, член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (*співголова Редакційної колегії*);
- Шемшученко Ю. С.** радник при дирекції Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, академік НАН України, академік НАПрН України заслужений діяч науки і техніки України, професор (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Андрусишин Б. І.** завідувач кафедри теорії та історії держави і права, керівник Навчально-наукового центру прав і безпеки людини в інформаційному суспільстві, академік Української академії історичних наук, академік АН ВШ України, академік Української академії політичних наук, доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Скрипнюк О. В.** директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Пилипчук В. Г.** директор Державно-наукової установи “Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Бучма О. В.** вчений секретар щорічної міжнародної наукової конференції “Юридичні читання”, член правління ГО “Феміда”, старший науковий співробітник Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, кандидат філософських наук, доцент (*вчений секретар*);
- Пархоменко Н. М.** завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України;
- Бабкіна О. В.** завідувач кафедри політичних наук НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор політичних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Вернидуб Р. М.** проректор з навчально-методичної роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Карнаух А. А.** заступник декана з наукової та виховної роботи соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат політичних наук, доцент;
- Лавриненко В. Г.** проректор з міжнародних зв'язків НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, професор;
- Встрів I. Г..** проректор з навчально-методичної роботи гуманітарних факультетів НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Гамула I. A.,
Корець М. С..** проректор з перспективного розвитку та інфраструктури університету, кандидат педагогічних наук, доцент; проректор із науково-педагогічної та адміністративно-господарчої роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, професор кафедри загально-технічних дисциплін, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Торбін Г. М.,** проректор з наукової роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, професор кафедри математичного аналізу та диференціальних рівнянь, доктор фізико-математичних наук, професор;
- Оніщенко Н. М.,** заступник директора з наукової роботи Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
- Євтух В. Б.,** декан соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України;
- Огірко Р. С.,** професор кафедри теорії та історії держави і права НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат юридичних наук, доцент;
- Степенюк В. Ю.** завідувач кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор юридичних наук, професор;
- Токарчук О. В.** доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії держави і права НПУ імені М. П. Драгоманова, керівник інформаційно-просвітницького центру з прав людини;
- Шитий С. І.,** модератор сайту соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат юридичних наук, доцент.

Ч 75 СІМНАДЦЯТИ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ. Правничо-політичні цінності як фактор демократичного розвитку України : матеріали міжнародної наукової онлайн-конференції, 24-25 листопада 2022 року / ред. кол. : В. П. Андрушенко, Б. І. Андрусишин, Ю. С. Шемшученко та ін. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2023. – 142 с.

У збірнику вміщені матеріали, в яких розглядаються актуальні проблеми наукових досліджень викладачів, докторантів, аспірантів, студентів закладів освіти та наукових установ України та зарубіжжя, які працюють у галузі юридичних, політичних наук тощо.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Вітальне слово до учасників Міжнародної наукової онлайн-конференції

*B. П. Андрущенко
ректор НПУ імені М. П. Драгоманова
академік НАН України
член-кореспондент НАН України
доктор філософських наук, професор
заслужений діяч науки і техніки України
(м. Київ)*

Шановні друзі, щиро вітаю вас зі знаковою подією в освітянсько-науковому просторі України – щорічною Міжнародною науковою конференцією “Сімнадцяті юридичні читання. Правничо-політичні цінності як фактор демократичного розвитку України”!

Нинішня конференція відбувається у непростий для нас час. В Україні відбувається повномасштабна війна. Щодня, коли агресор знищує мирне населення, руйнує міста й села, знищує об'єкти інфраструктури наші захисники на передовій, ціною свого життя, боронять і відвоюють кожен сантиметр української землі, на яку посягнув російський окупант.

А ми, освітяни й науковці, сьогодні тримаємо освітянсько-науковий фронт. І перед нами також стоїть багато завдань, що пов'язані з демократичним поступом України, її інтеграцією в європейський та світовий цивілізований і культурний простори та які маємо виконати на найвищому рівні. Сподіваюсь, що й результати конференції також сприятимуть їх успішному виконанню. Адже, як уже відомо, за час свого буття щорічні “Юридичні читання” утвердилися як традиційні й унікальні наукові, освітні, методологічні, організаційні і виховні заходи в яких з кожним роком бере активну участь все більше як досвідчених, провідних юристів – вчених і практиків, політиків і політологів, філософів, істориків, педагогів, кращих представників професорсько-викладацького складу із закладів вищої освіти, наукових установ України та зарубіжжя, так і тих хто зробив чи робить лише свої перші кроки на ниві юридичної освіти і науки – аспірантів і студентів.

Прикметно, що багато з колишніх аспірантів і студентів, які брали активну участь в минулих “Юридичних читаннях”, нині є висококваліфікованими практичними юристами, державними управлінцями, політиками й політологами, освітянами й науковцями (докторами й кандидатами наук, професорами й доцентами). Робота “Юридичних читань” завжди завершувалася високим якісним результатом.

Відзначу, що ”Юридичні читання” не випадково були започатковані й успішно відбуваються на факультеті політології та права (нині це – соціально-правовий факультет) НПУ імені М. П. Драгоманова, а їх натхненником і промоутером була і є кафедра теорії та історії держави і права. Адже саме цей факультет і кафедра є одними з провідних підрозділів Університету, що визначають і створюють правові параметри підготовки “нового вчителя”, сприяють утвердженню у суспільстві ідеалів справедливості, духовності, гуманності, свободи і рівності як виразників у своїй єдності та цілісності духу права.

Цьогорічні ”Юридичні читання” присвячені вкрай актуальній і важливій темі, яка стосується осмислення правничо-політичних цінностей як фактору демократичного розвитку України. Це дозволить чіткіше та повніше зрозуміти нинішню геополітичну ситуацію з загрозами і викликами сучасній українській державності, загрозами і викликами її аксіологічній основі, побудованій на національних та загальнолюдських цінностях – любові й повазі до батьків і Батьківщини, готовності до їх захисту від будь-якого ворога, повазі до народів і культур світу, здатності жити і творити у площині гідності, справедливості, демократії і свободи, повазі до прав людини, її вільного вибору, толерантності. Бо нинішня війна – це ще й війна знеціненого світу російського агресора з цінностями Українського Світу – відкритого для праці, реалізації здібностей, дотримання прав і свобод людини і громадянина.

Переконаний, що науково-практичний та теоретико-методологічний доробки нашої творчої конференційної співпраці сприяють і сприятимуть надалі вдосконаленню системи правничо-політичних цінностей як фактору демократичного розвитку України, в якій:

- Держава відповідає перед людиною за свою діяльність.
- Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов’язком держави.
- Людина, її життя і здоров’я, честь і гідність, недоторканість і безпека є найвищою соціальною цінністю.

Міцного вам здоров’я, успіхів, творчого натхнення, витримки і перемоги нашій Україні, яка принесе в наш дім мир і спокій.